

คู่มือการนำ

ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

ไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาระบบสุขภาพของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น ๒ อาคาร ๘๘/๓๗ ติวานนท์ ๑๔ ต.ตลาดขวัญ

อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๐๔ โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๑๑

www.nationalhealth.or.th

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พฤษภาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๘,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

บริษัทวิชั่น พรีเมอริส จำกัด

สารบัญ

คำนำ	๑
การนำคู่มือไปใช้ประโยชน์	๒
มาตรการรายนหมวดตามธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๓
ตารางสำรวจ ทบทวน และติดตามการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับมาตรการของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒	๑๐
แนวทางการสานพลังขับเคลื่อนกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่	๑๖
ตารางเลือกมาตรการเพื่อใช้วางแผนพัฒนาระบบสุขภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	๑๗
แนวทางการสานพลังยุทธศาสตร์กับภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่	๒๒
ลำดับขั้นตอนการใช้คู่มือและการสานพลัง	๒๓

คำนำ

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ(คสช.) ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้จัดทำ ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕(๑) และมาตรา ๔๖-๔๘ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.)สามารถนำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาระบบสุขภาพในพื้นที่รับผิดชอบของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาและปัจจัยอื่นๆ รวมทั้งมีทิศทางที่ถูกต้อง ชัดเจนและมีพลังสามารถบรรลุเป้าหมายแห่งสุขภาพที่ครบทั้งทางกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม โดยประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง ซึ่งจะเป็นการปฏิรูประบบสุขภาพของประเทศไทยให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และพันธะร่วมกันของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ(สช.) จึงได้จัดทำ “คู่มือการนำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาระบบสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)” ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการบรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว

รสรรมหุยกว้ถ้วระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

- ๐ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๓๐ มี.ย.๒๕๕๒
- ๐ ราชานทนถ้วศษษาและสภาผู้แทนราษฎรเพื่อกรมวันที่ ๗ และ ๑๐ ก.ย.๒๕๕๒ ตามลำดับ
- ๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๗๕๑ วันที่ ๒ ธ.ค.๒๕๕๒
- ๐ มีผลผูกพันหน่วยงานรัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตาม ม.๔๘ แห่งพ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐

การนำคู่มือไปใช้ประโยชน์

๑. คู่มือเล่มนี้เป็นเอกสารที่สรุปจากธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

๑.๑ เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานด้านสุขภาพร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐ และชุมชน เป็นต้น

๑.๒ แสดงมาตรการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพสามารถนำไปพัฒนาเป็นแผนงานหรือโครงการเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาสุขภาพได้

๑.๓ เป็นกรอบและแนวทาง ในการจัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพเฉพาะพื้นที่ ได้แก่ ธรรมนูญสุขภาพพระดัดตำบล เป็นต้น

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) สามารถใช้เป็นกรอบในการสำรวจ ทบทวน ติดตามการดำเนินงานด้านสุขภาพที่ผ่านมา และคัดเลือกมาตรการต่าง ๆ มาวางแผนพัฒนาระบบสุขภาพร่วมกับชุมชนและหน่วยงานของรัฐได้ในแต่ละปีงบประมาณ

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) สามารถใช้เป็นช่องทางในการสานพลังการขับเคลื่อนและสานพลังยุทธศาสตร์กับภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ รวมทั้ง สข.

คำแนะนำในการใช้คู่มือ โปรดอ่านประกอบกับธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ เพื่อให้ทราบถึง นิยาม หลักการ และเป้าหมายรายหมวด ทั้งนี้ สาระที่ปรากฏในคู่มือเป็นการนำ มาตรการรายหมวดมาแสดงไว้

มาตรการสายหมวดตาม

รรมหุยกว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่เกี่ยวข้องกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

หมวด ๔ การสร้างเสริมสุขภาพ

ข้อ ๒๔ ให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกระดับ และภาคส่วนต่างๆ ในสังคมพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ที่ใช้องค์ความรู้เป็นฐานอย่างเพียงพอ และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ เพื่อให้ได้นโยบายสาธารณะที่ดี

ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีนโยบายและแผนรองรับการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ และดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ข้อ ๒๕ ให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกระดับและภาคส่วนต่างๆ ในสังคมร่วมกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การจัดการสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ ลานกีฬา ลานชุมชน สถานที่ทำงานสุขภาพะ ชุมชนเมืองสุขภาพะ ระบบผังเมืองสุขภาพะ ระบบการคมนาคมปลอดภัย ระบบการจัดการน้ำที่ดี ระบบการเกษตร-อุตสาหกรรมที่เอื้อต่อสุขภาพ เป็นต้น

ข้อ ๒๖ ให้รัฐและภาคส่วนต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัว และชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้และพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตและการสร้างเสริมสุขภาพ อันจะนำไปสู่การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการดูแลตนเองและการพึ่งตนเองของบุคคล ครอบครัวและชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเปิดพื้นที่สาธารณะ พัฒนาเครื่องมือและนวัตกรรม ภายใต้บริบททางสังคม ภูมินิเวศวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง

ข้อ ๒๗ ให้รัฐและภาคส่วนต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งของบุคคล ครอบครัว ชุมชนและเครือข่ายตลอดจนส่งเสริมการกระจายยา เวชภัณฑ์ ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นอย่างเพียงพอและทั่วถึงเพื่อการดูแลตนเองและการพึ่งตนเองทางด้านสุขภาพของบุคคลครอบครัว และชุมชน

ข้อ ๒๙ ให้รัฐและภาคส่วนต่างๆ พัฒนามาตรการทางการเงินการคลัง เพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยเน้นการจัดการ ในระดับชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา ระบบสวัสดิการชุมชนกองทุนชุมชนและกิจกรรมชุมชนต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม

ข้อ ๓๐ ให้รัฐและภาคส่วนต่างๆ สนับสนุนการสร้างและการจัดการ ความรู้ การวิจัย เทคโนโลยี ทู่น และการตลาด เพื่อการพัฒนาการเกษตร การอุตสาหกรรม ธุรกิจและการบริการที่เอื้อต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการเกษตรธรรมชาติที่ไร้สารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อ ชุมชนและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมธุรกิจและบริการ ที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ เป็นต้น

หมวด ๕ การป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ

ข้อ ๓๖ ให้รัฐสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจ พร้อมทั้งการเสริมสร้าง ขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งทางด้านโครงสร้าง กำลังคน และงบประมาณ ให้มีความพร้อมที่จะรองรับภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์ การป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพที่กำหนดขึ้น

ข้อ ๓๗ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนรองรับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและควบคุมโรคและ ปัจจัยที่คุกคามสุขภาพในระดับชาติและจังหวัด

ข้อ ๓๘ ให้รัฐจัดให้มีกลไกทำหน้าที่ในการพัฒนาระบบการประเมินผล กระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ โครงการหรือกิจกรรมที่อาจ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ให้รัฐส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการใช้ กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในการกำหนดนโยบาย จัดทำหรือ อนุญาตให้มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และติดตามให้ผู้ดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการด้วยความ รับผิดชอบ

ให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมตัวกันและมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบ ต่อสุขภาพ เพื่อปกป้องสิทธิของชุมชนจากการดำเนินนโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่จะดำเนินการในชุมชน และจัดให้มีกลไกการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนที่ได้รับผลกระทบและแก้ไขปัญหาอย่างทันที่

ข้อ ๓๙ ให้รัฐเร่งส่งเสริมและพัฒนาระบบและกลไกการเฝ้าระวังของรัฐและภาคส่วนต่างๆ เพื่อการป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามต่อสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ มีบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกันทุกระดับ

หมวด ๖

การบริการสาธารณสุขและการควบคุมคุณภาพ

ข้อ ๔๖ ให้รัฐส่งเสริมการบริการสาธารณสุขปฐมภูมิที่จัดโดยแพทย์หรือบุคลากรด้านสาธารณสุขประจำครอบครัว เพื่อให้บริการครอบคลุมประชากรอย่างทั่วถึงทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยสถานบริการสาธารณสุขปฐมภูมิต้องสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและการทำงานเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนร่วมกับท้องถิ่น ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมต่อกับระบบบริการสาธารณสุขระดับอื่นๆ โดยมีระบบการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ

ข้อ ๔๗ ให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการรับผิดชอบ การจัดบริการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับปฐมภูมิ รวมทั้งให้ถ่ายโอนสถานบริการสาธารณสุขแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการเตรียมการและมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นเป็นตอน ด้วยความสมัครใจและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคลากรด้านสาธารณสุข ชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ ให้มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

ข้อ ๔๘ ให้รัฐและทุกภาคส่วนร่วมกันพัฒนาให้เกิดระบบบริการสาธารณสุขที่มีหัวใจความเป็นมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณสุขในรูปแบบของอาสาสมัครและอื่นๆ และมุ่งเน้นบริการสาธารณสุขที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๕๐ ให้รัฐส่งเสริมให้มีการรณรงค์ ให้ข้อมูลข่าวสาร และสร้างค่านิยม

ที่ถูกต้องแก่ประชาชนและบุคลากรด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีบนพื้นฐานความเข้าใจถึงข้อจำกัดต่างๆ ของการบริการสาธารณสุข และความเป็นไปได้อันอาจเป็นเหตุให้เกิดเหตุไม่พึงประสงค์ รวมถึงความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อลดเหตุไม่พึงประสงค์และการเยียวยาปัญหาพร้อมกันอย่างสมานฉันท์

หมวด ๗

การส่งเสริม สนับสนุน การใช้และการพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ

ข้อ ๖๒ ให้รัฐสร้างเสริมความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชนและชุมชนท้องถิ่น ในการฟื้นฟู สืบสานและใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ และการประยุกต์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับบริบททางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ให้ชุมชน ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในระดับชุมชน

ข้อ ๖๓ ให้รัฐสร้างเสริมความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันวิชาการในท้องถิ่นในการส่งเสริม สนับสนุน การใช้ และการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้าน โดยการสนับสนุนและเสริมสร้างสถานภาพของหมอพื้นบ้าน การพัฒนาศักยภาพหมอพื้นบ้านในชุมชน การสนับสนุนการสืบทอดสู่หมอพื้นบ้านรุ่นใหม่โดยส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าของหมอพื้นบ้าน และรักษาแบบแผนการสืบทอดที่เป็นของชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ ทั้งในตำราและตัวหมอพื้นบ้าน การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ของหมอพื้นบ้าน เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้เดิมและนำไปใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างเหมาะสม

ให้หน่วยงานของรัฐ และชุมชนสร้างเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายหมอพื้นบ้าน สนับสนุนการเชื่อมโยงของเครือข่ายทั้งในระดับชุมชน ภูมิภาคและระดับประเทศ ด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วมและการประสานงานในแนวราบ

ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพัฒนามาตรการด้านกฎหมายและมาตรการด้านอื่นๆ เพื่อรองรับสถานภาพของหมอพื้นบ้าน

ข้อ ๖๕ ให้รัฐ หน่วยงานของรัฐ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ ยาไทยและยาพัฒนาจากสมุนไพร ในบัญชียาหลักแห่งชาติ และในเภสัชตำรับของโรงพยาบาล

ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ ผลักดันการนำยาไทยและยาพัฒนาจากสมุนไพรบรรจุในบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น เพื่อให้พอเพียงแก่การดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน

ให้หน่วยงานของรัฐ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมศักยภาพของโรงพยาบาลและชุมชน ในการผลิตและใช้ยาไทยและยาพัฒนาจากสมุนไพร

ข้อ ๖๖ ให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นร่วมกันสร้าง ระบบและกลไกในการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านให้มีความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับประเทศและระดับภูมิภาค โดยการสร้างความเข้าใจและความรู้เท่าทันให้กับสังคมไทย การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของรัฐและชุมชนท้องถิ่นในการคุ้มครองภูมิปัญญา การพัฒนาระบบและกลไกทางกฎหมาย และการสร้างบทบาทเชิงรุกของไทยในเวทีการเจรจา ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองภูมิปัญญา

ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย กำหนดทิศทางและแผนงานที่ชัดเจนในการบริหารกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างระบบและกลไกในการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์ไทย และการแพทย์พื้นบ้านที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับประเทศและระดับภูมิภาค จัดสรรเงินกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เพื่อสนับสนุนหน่วยงานทั้งภาครัฐ ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของระบบและกลไกในการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านอย่างเหมาะสม

หมวด ๘ การคุ้มครองผู้บริโภค

- ข้อ ๗๑** ในการคุ้มครองผู้บริโภค ให้รัฐดำเนินการดังต่อไปนี้
- (๗) สนับสนุนและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเฝ้าระวังติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสินค้าและการให้บริการ
- ข้อ ๗๒** ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดนโยบาย และจัดให้มีแผน งบประมาณ ข้อบัญญัติท้องถิ่น และกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยบูรณาการงานคุ้มครองผู้บริโภคเข้าไปเป็นภารกิจหลักของแผนโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค

หมวด ๙ การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ

- ข้อ ๘๑** ให้รัฐส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ และจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมให้แก่กลุ่มองค์กรในพื้นที่ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสร้างการจัดการ การสื่อสารและการเผยแพร่ความรู้
- ข้อ ๘๔** ให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนและการพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายการสร้าง การจัดการการสื่อสารและการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพในทุกกระดับ
- ข้อ ๘๕** ให้รัฐสร้างระบบตรวจสอบ กลั่นกรอง และติดตามการสื่อสารและการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

หมวด ๑๐ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

- ข้อ ๙๓** ให้รัฐสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาคส่วนอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและกำกับดูแลเพื่อให้เกิดการเผยแพร่และการสื่อสารตลอดจนสนับสนุนการใช้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่เหมาะสม

หมวด ๑๑ การสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข

ข้อ ๑๐๐ ให้นำหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนระบบการผลิตที่ให้บริการจากชุมชน ท้องถิ่นต่างๆ ให้มีโอกาสเข้าศึกษาและพัฒนาเพื่อกลับไปปฏิบัติหน้าที่เป็นบุคลากรด้านสาธารณสุขในท้องถิ่นของตนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

ข้อ ๑๐๑ ให้นำหน่วยงานของรัฐ องค์กรวิชาชีพ และภาคส่วนต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนการให้บุคลากรด้านสาธารณสุขแสดงบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนกำลังคนด้านสุขภาพอื่นๆ ที่มีบทบาทในระบบสุขภาพ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่และมีส่วนร่วมในการทำงานขับเคลื่อนระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ร่วมกันอย่างจริงจัง

ข้อ ๑๐๓ ให้รัฐสนับสนุนให้มีการพัฒนากลไกระดับพื้นที่เพื่อทำหน้าที่ประสานการวางแผนบุคลากรด้านสาธารณสุข และกำลังคนด้านสุขภาพอื่นๆ ในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการกระจายและการใช้กำลังคนด้านสุขภาพในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรม

หมวด ๑๒ การเงินการคลังด้านสุขภาพ

ข้อ ๑๑๐ ให้รัฐส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสุขภาพของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งสนับสนุนให้มีระบบการติดตามประเมินผลและการตรวจสอบเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล

ตารางสำรวจ ทบทวน และติดตามการดำเนินงาน ของ อปท.ที่สอดคล้องกับมาตรการของ รรรมหนุ่ยว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒

หมวด ๔ การสร้างเสริมสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงาน แล้ว	กำลัง ดำเนินงาน	ยังไม่ ได้ทำ
๑ พัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพด้วยกระบวนการ แบบมีส่วนร่วม ใช้องค์ความรู้ โดยมีนโยบายและแผนงาน รองรับฯ (ข้อ ๒๔)			
๑ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม (ข้อ ๒๕)			
๑ การศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทางด้านสุขภาพเพื่อการพึ่งตนเองและเปิดพื้นที่พัฒนา เครื่องมือ นวัตกรรมฯ ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (ข้อ ๒๖)			
๑ พัฒนาความเข้มแข็งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เครือข่าย และการกระจายยา เวชภัณฑ์ ความรู้ เทคโนโลยีอย่างพอเพียง เพื่อการดูแลและพึ่งตนเอง (ข้อ ๒๗)			
๑ มาตรการทางการเงินการคลัง ระบบสวัสดิการชุมชนฯ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ ทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสอย่างยั่งยืน (ข้อ ๒๘)			
๑ การสร้างและจัดการความรู้ การวิจัย เทคโนโลยี ทุน และ การตลาดเพื่อเกษตร อุตสาหกรรม ธุรกิจ บริการที่เอื้อต่อ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (ข้อ ๓๐)			

หมวด ๕ การป้องกันควบคุมโรคและปัจจัยคุกคามสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ การเสริมสร้างขีดความสามารถของ อปท.ทั้งด้านโครงสร้างกำลังคนและงบประมาณเพื่อรองรับภารกิจตามแผนฯ ป้องกันและควบคุมโรคฯและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ (ข้อ ๓๖)			
๑ จัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อรองรับแผนฯ ป้องกันและควบคุมโรคฯ และปัจจัยที่คุกคามสุขภาพในระดับชาติและจังหวัด (ข้อ ๓๗)			
๑ พัฒนาศักยภาพในการใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อกำหนดนโยบาย จัดทำ หรืออนุญาตโครงการ หรือกิจกรรมและติดตามกำกับให้ผู้ดำเนินงานทั้งภาครัฐ เอกชนดำเนินการด้วยความรับผิดชอบต่อ (ข้อ ๓๘)			
๑ พัฒนาระบบและกลไกการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพที่มีประสิทธิภาพมีบูรณาการฯและเชื่อมโยงกันทุกระดับ (ข้อ ๓๙)			

หมวด ๖ การบริการสาธารณสุขและการควบคุมคุณภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ ส่งเสริมบริการสาธารณสุขปฐมภูมิที่จัดโดยแพทย์หรือบุคลากรประจำครอบครัวให้ครอบคลุมประชากรโดยสถานบริการฯ ต้องสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และการทำงานเชิงรุกฯ โดยร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ (ข้อ ๔๖)			

หมวด ๖

การบริการสาธารณสุขและการควบคุมคุณภาพ (ต่อ)

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ มีศักยภาพในการรับผิดชอบจัดบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิและเตรียมความพร้อมในการรับถ่ายโอนสถานบริการฯแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (ข้อ ๔๗)			
๑ พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขที่มีหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบอาสาสมัคร และบริการฯ ที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ (ข้อ ๔๙)			
๑ ร่วมมือลดเหตุไม่พึงประสงค์และเยียวยาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดและความสัมพันธ์การบริการสาธารณสุขอย่างสมานฉันท์ (ข้อ ๕๐)			

หมวด ๗

การส่งเสริมฯ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพฯ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ พื้นฟู สืบสาน ไข่ประโยชน์และมีบทบาทในการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในระดับชุมชน (ข้อ ๖๒)			
๑ ร่วมสนับสนุน การไข่ การพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านทางด้านสถานภาพ ศักยภาพ การสืบทอด รักษาแบบแผน การจัดการความรู้ (ข้อ ๖๓)			

หมวด ๗ การส่งเสริมฯ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพฯ (ต่อ)

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ ส่งเสริมการผลิต การใช้ยาไทยและยาพัฒนาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักฯและเภสัชตำรับ รพ.(ข้อ ๖๕)			
๑ ร่วมสร้างระบบและกลไกคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสุขภาพไทยฯ ให้เข้มแข็งและเชื่อมโยงกัน การพัฒนาทาง ด้านกฎหมายการเจรจาระหว่างประเทศ (ข้อ ๖๖)			

หมวด ๘ การคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ การเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสินค้าและการให้บริการ (ข้อ ๗๑/๗)			
๑ กำหนดเป็นนโยบายและจัดให้มีแผน งบประมาณ ข้อบัญญัติท้องถิ่นและกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยบูรณาการงานคุ้มครองผู้บริโภคเข้าเป็นภารกิจหลักและให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วม (ข้อ ๗๒)			

หมวด ๙
การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ กลุ่มองค์กรในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการสร้าง การจัดการสื่อสาร และการเผยแพร่ความรู้ โดย อปท. ให้งบประมาณสนับสนุน (ข้อ ๘๑)			
๑ ลงทุนและพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายการสร้างการจัดการสื่อสารและการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพในทุกกระดับ (ข้อ ๘๔)			
๑ มีส่วนร่วมในระบบตรวจสอบ กลั่นกรอง และติดตาม การสื่อสารและเผยแพร่ความรู้สุขภาพ (ข้อ ๘๕)			

หมวด ๑๐
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ ร่วมจัดการ กำกับ ดูแล เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ สื่อสาร การนำข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพไปใช้อย่างเหมาะสม (ข้อ ๙๓)			

หมวด ๑๑
การสร้างและการพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการผลิตบุคลากรจากชุมชนท้องถิ่นและกลับไปปฏิบัติงานในท้องถิ่น (ข้อ ๑๐๐)			
๑ ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขสนับสนุนกำลังคนด้านสุขภาพอื่นๆ ให้มีบทบาทขับเคลื่อนระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ร่วมกันอย่างจริงจัง (ข้อ ๑๐๑)			
๑ ร่วมพัฒนากลไกระดับพื้นที่เพื่อประสานการวางแผนการกระจาย การใช้กำลังคนด้านสุขภาพให้มีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรม (ข้อ ๑๐๓)			

หมวด ๑๒
การเฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	การดำเนินงาน		
	มีผลงานแล้ว	กำลังดำเนินงาน	ยังไม่ได้ทำ
๑ จัดตั้งกองทุนสุขภาพชุมชนเพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรค บำบัดที่คุกคาม การฟื้นฟูสมรรถภาพ มีระบบติดตามประเมินผลตรวจสอบ (ข้อ ๑๑๐)			

หมายเหตุ สำรวจฯ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางด้านขวาของตาราง

แนวทางการสานพลังขับเคลื่อน กับภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่

เนื่องจากมาตรการต่างๆ ในธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ล้วนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพที่สามารถสร้างสุขภาวะให้ครบทั้ง ๔ มิติ คือ ทางกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานของรัฐ สถาบันวิชาการและประชาสังคม ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) และภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ รวมทั้ง สข. สามารถช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันได้โดยประสานการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

๑. กรณีที่มีผลการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.)และภาคส่วนต่างๆ สามารถร่วมกันจัดการความรู้ สรุปผลถอดบทเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน เสริมจุดแข็งและขยายผลงานไปยังพื้นที่อื่นๆ หรือทำการติดตามและประเมินผลงานเพื่อวางแผนดำเนินงานต่อไป หรือทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเผยแพร่สิ่งดี ๆสู่สังคม

๒. กรณีกำลังดำเนินงาน ต้องมีการหนุนเสริมซึ่งกันและกันโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพบุคลากร การศึกษาดูงาน ทำการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม และสื่อสารประชาสัมพันธ์สู่สังคม สร้างการมีส่วนร่วม เพื่อทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

๓. กรณียังไม่ได้ดำเนินงานใดๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) และภาคส่วนต่างๆจำเป็นต้องเปิดรับข้อมูล ทำการศึกษาข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสื่อสารซึ่งกันและกันให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ จนสามารถสร้างกลไกและกระบวนการที่จะวางแผนดำเนินงานต่อไปได้

ตารางเลือกมาตรการเพื่อใช้วางแผนพัฒนาระบบสุขภาพ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.)

หมวด ๔ การสร้างเสริมสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน			
	ปี ๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
๑ พัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ใช้อองค์ความรู้ โดยมีนโยบายและแผนงานรองรับฯ (ข้อ ๒๔)				
๑ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม (ข้อ ๒๕)				
๑ การศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัวและชุมชนทางด้านสุขภาพเพื่อการพึ่งตนเองและเปิดพื้นที่พัฒนาเครื่องมือ นวัตกรรมฯให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (ข้อ ๒๖)				
๑ พัฒนาความเข้มแข็งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เครือข่ายและการกระจายฯ เวชภัณฑ์ ความรู้ เทคโนโลยีอย่างพอเพียงเพื่อการดูแลและพึ่งตนเอง (ข้อ ๒๗)				
๑ มาตรการทางการเงินการคลัง ระบบสวัสดิการชุมชนฯ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ ทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสอย่างยั่งยืน (ข้อ ๒๙)				
๑ การสร้างและจัดการความรู้ การวิจัย เทคโนโลยี ทุนและการตลาดเพื่อเกษตร อุตสาหกรรม ธุรกิจ บริการที่เอื้อต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (ข้อ ๓๐)				

หมวด ๕ การป้องกันควบคุมโรคและปัจจัยคุกคามสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน				
	ปี	๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
๑ การเสริมสร้างขีดความสามารถของ อปท.ทั้งด้านโครงสร้างกำลังคนและงบประมาณเพื่อรองรับภารกิจตามแผนฯป้องกันและควบคุมโรคฯและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ (ข้อ ๓๖)					
๑ จัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อรองรับแผนฯป้องกันและควบคุมโรคฯและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพในระดับชาติและจังหวัด (ข้อ ๓๗)					
๑ พัฒนาศักยภาพในการใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อกำหนดนโยบาย จัดทำ หรืออนุญาตโครงการหรือกิจกรรมและติดตามกำกับให้ผู้ดำเนินงานทั้งภาครัฐเอกชนดำเนินการด้วยความรับผิดชอบต่อ (ข้อ ๓๘)					
๑ พัฒนาระบบและกลไกการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ มีบูรณาการฯและเชื่อมโยงกันทุกระดับ (ข้อ ๓๙)					

หมวด ๖ การบริการสาธารณสุขและการควบคุมคุณภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน				
	ปี	๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
๑ ส่งเสริมบริการสาธารณสุขปฐมภูมิที่จัดโดยแพทย์หรือนุคลากรฯประจำครอบครัวให้ครอบคลุมประชากรโดยสถานบริการฯต้องสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และการทำงานเชิงรุกฯ โดยร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ (ข้อ ๔๖)					

หมวด ๖

การบริการสาธารณสุขและการควบคุมคุณภาพ (ต่อ)

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	ปี	แผนดำเนินงาน			
		๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
๑ มีศักยภาพในการรับผิดชอบจัดบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิและเตรียมความพร้อมในการรับถ่ายโอนสถานบริการฯแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (ข้อ ๔๗)					
๑ พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขที่มีหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบอาสาสมัคร และบริการที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ (ข้อ ๔๘)					
๑ ร่วมมือลดเหตุไม่พึงประสงค์และเฝ้าระวังปัญหาที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดและความสัมพันธ์การบริการสาธารณสุขอย่างสมานฉันท์ (ข้อ ๕๐)					

หมวด ๗

การส่งเสริมฯ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพฯ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	ปี	แผนดำเนินงาน			
		๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
๑ ฟื้นฟู สืบสาน ใช้ประโยชน์และมีบทบาทในการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในระดับชุมชน (ข้อ ๖๒)					
๑ ร่วมสนับสนุน การใช้ การพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านทางด้านสถานภาพ ศักยภาพ การสืบทอด รักษาแบบแผน การจัดการความรู้ (ข้อ ๖๓)					
๑ ส่งเสริมการผลิตในชุมชน การใช้ยาไทยและยาพัฒนาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักและเภสัชตำรับ รพ. (ข้อ ๖๕)					
๑ ร่วมสร้างระบบและกลไกคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพไทยฯให้เข้มแข็งและเชื่อมโยงกัน การพัฒนาทางด้านกฎหมาย การเจรจาระหว่างประเทศ (ข้อ ๖๖)					

หมวด ๘ การคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน			
	ปี	๕๓	๕๔	๕๕
๑ การเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสินค้า และการให้บริการ (ข้อ ๗๑/๗)				
๑ กำหนดเป็นนโยบายและจัดให้มีแผน งบประมาณ ข้อบัญญัติ ท้องถิ่นและกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภคโดยบูรณาการงาน คุ้มครองผู้บริโภคเข้าเป็นภาระกิจหลักและให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วม (ข้อ ๗๒)				

หมวด ๙ การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน			
	ปี	๕๓	๕๔	๕๕
๑ กลุ่มองค์กรในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการสร้าง การจัดการ สื่อสาร และการเผยแพร่ความรู้ โดย อปท.ให้งบประมาณสนับสนุน (ข้อ ๘๑)				
๑ ลงทุนและพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายการสร้าง การจัดการ การสื่อสารและการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพในทุกกระดับ (ข้อ ๘๔)				
๑ มีส่วนร่วมในระบบตรวจสอบ กลั่นกรอง และติดตาม การสื่อสารและเผยแพร่ความรู้สุขภาพ (ข้อ ๘๕)				

หมวด ๑๐ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน			
	ปี ๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
ปี				
๑) ร่วมจัดการ กำกับ ดูแล เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ สื่อสาร การนำข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพไปใช้อย่างเหมาะสม (ข้อ ๙๓)				

หมวด ๑๑ การสร้างและการพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน			
	ปี ๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
ปี				
๑) มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการผลิตบุคลากรจากชุมชนท้องถิ่น และกลับไปปฏิบัติงานในท้องถิ่น (ข้อ ๑๐๐)				
๑) ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขสนับสนุนกำลังคน ด้านสุขภาพอื่นๆ ให้มีบทบาทขับเคลื่อนระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ร่วมกันอย่างจริงจัง (ข้อ ๑๐๑)				
๑) ร่วมพัฒนากลไกระดับพื้นที่เพื่อประสานการวางแผน การกระจาย การใช้กำลังคนด้านสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นธรรม (ข้อ ๑๐๓)				

หมวด ๑๒ การเฝ้าระวังคัดกรองด้านสุขภาพ

มาตรการเชิงประเด็นสุขภาพ	แผนดำเนินงาน			
	ปี ๕๓	๕๔	๕๕	๕๖
ปี				
๑) จัดตั้งกองทุนสุขภาพชุมชนเพื่อสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ ป้องกันควบคุมโรค บำบัดที่คุกคาม การฟื้นฟู สมรรถภาพ มีระบบติดตามประเมินผลตรวจสอบ (ข้อ ๑๑๐)				

หมายเหตุ กำหนดแผนการดำเนินงานโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางด้านขวาของตาราง

แนวทางการสานพลังยุทธศาสตร์ กับภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่

นอกจากการสานพลังขับเคลื่อนเพื่อดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่แล้ว หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.)และภาคส่วนต่างๆ ได้คัดเลือกมาตรการที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนหรือหลายพื้นที่หรือเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจง หรือที่ต้องทำระยะยาว ซึ่งจำเป็นต้องมีความร่วมมือเป็นพิเศษ ก็สามารถสานพลังยุทธศาสตร์ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ รวมทั้ง สข.ได้ ดังนี้

๑. การเป็นภาคีร่วมมือทางยุทธศาสตร์ ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการ คณะทำงานร่วม ภาคีเครือข่ายสมาชิกสุขภาพและการทำบันทึกความร่วมมือ(MOU) เป็นต้น

๒. การทำข้อตกลงโครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการจัดทำธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ โครงการจัดสมาชิกสุขภาพเฉพาะประเด็น เฉพาะพื้นที่ หรือสมาชิกสุขภาพแห่งชาติ โครงการขับเคลื่อนมาตรการเชิงประเด็น และโครงการทำนโยบายสาธารณะทางด้านสุขภาพ เป็นต้น

๓. การเชื่อมประสานในแผนยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ ทั้งนี้ตามพันธกิจหรืออำนาจหน้าที่ ได้แก่ แผนพัฒนาชุมชน แผนพัฒนาของ อปท. และแผนพัฒนาจังหวัด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา และมีแหล่งงบประมาณสนับสนุนด้วย

ลำดับขั้นตอนการใช้คู่มือและการสานพลัง

เพื่อให้การใช้คู่มือบรรลุวัตถุประสงค์อย่างครบถ้วน เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน ขอสรุปลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ทำความเข้าใจสาระธรรมนุญาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ธรรมนุญาว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ เปรียบเสมือนภาพฝันของระบบสุขภาพของประเทศไทยที่คนไทยมีส่วนร่วมสร้างสรรค์โดยใช้เวลาจัดทำถึง ๒ ปี ๔ เดือน มีเนื้อหาสาระทั้งสิ้น ๑๒ หมวด รวม ๑๑๑ ข้อ ซึ่งล้วนเป็นพันธสัญญาร่วมกันและเป็นผลผูกพันทางกฎหมายของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ องค์กรวิชาการและวิชาชีพ ภาคประชาสังคม ที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูประบบสุขภาพเพื่อสร้างสุขภาวะให้แก่คนไทยทุกคนจนถึงปี ๒๕๖๓

๒. ศึกษาผลผูกพันมาตรการกับกลไกต่างๆ และค้นหามาตรการที่ผูกพันกับพันธกิจและอำนาจหน้าที่ของตน

ในมาตรการข้อต่างๆของธรรมนุญาฯ จะระบุนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานทางด้านสุขภาพที่ผูกพันกับกลไกต่างๆ เช่น คณะกรรมการระดับชาติ หน่วยงานของรัฐ องค์กรวิชาการและวิชาชีพ อปท. ชุมชนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม ทั้งนี้จะมีทั้งผูกพันเฉพาะส่วนและรวมกันหลายภาคส่วน แต่ละหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชนจึงต้องทราบถึงมาตรการที่ผูกพันกับพันธกิจและอำนาจหน้าที่ของตนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

๓. สำรวจการดำเนินงานตามมาตรการที่ผูกพันเพื่อสานพลังขับเคลื่อน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบสุขภาพเป็นไปได้จริง หากทำการสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านสุขภาพในพื้นที่ต่างๆได้ก็จะทำให้รู้จุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ทำให้การขับเคลื่อนงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจนบรรลุความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

๔. คัดเลือกมาตรการเพื่อวางแผนพัฒนาระบบสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพและความพร้อมในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกัน รวมทั้งข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ หากภาคส่วนต่างๆสามารถจัดลำดับความสำคัญและทำความตกลงร่วมมือกันทำงานก็จะเกิดพลังผลักดันให้งานสร้างสุขภาวะสำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภาพลำดับขั้นตอนในการใช้คู่มือ และการสานพลัง

